

Fővárosi Ítéltábla
9.Pf.20.033/2016/4/II.

A Fővárosi Ítéltábla a Magyar György és Társai Ügyvédi Iroda (**felperesi jogi képviselő címe**, ügyintéző: dr. Magyar György ügyvéd) által képviselt **I.rendű felperes neve** (I.rendű felperes címe) I. rendű, **II.rendű felperes neve** (I.rendű felperes címe) II. rendű és **kk. III.rendű felperes neve** (I.rendű felperes címe) III. rendű felpereseknek - a dr. Kovács Szabolcs és dr. Engert Christian ügyvédek (fél címe 1) által képviselt **alperes neve „f.a.”** (alperes címe) alperes ellen **kártérítés megfizetése** iránt a Fővárosi Törvényszék 2015. november 24. napján meghozott 34.P.20.996/2011/91. számú ítélete ellen az alperes 92. sorszámon előterjesztett fellebbezése folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti. Fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatja, és a 2.592.000 (kétfmillió-ötszázkilencvenkétezer) forint és járulékai megfizetésére irányuló keresetet elutasítja. Az alperes kereseti illeték fizetésére kötelezését 120.000 (százhuszezer) forintra leszállítja. A felpereseket mentesíti a 614.790 (hatszáztizennégyezer-hétszázkilencven) forint kereseti illeték fizetése alól azzal, hogy ezt az illetéket az állam viseli. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 160.000 (százhatvanezer) forint fellebbezési illetéket. Az ezt meghaladó fellebbezési illetéket az állam, míg a másodfokú perkölségét mindegyik fél maga viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperesek a keresetükben kérték, az elsőfokú bíróság állapítsa meg, hogy az alperes a vörösiszap katasztrófa által megsértette a felperesek személyhez fűződő jogai közül az emberi méltósághoz és az egészséges környezethez való jogait. Kérték, hogy nem vagyoni kártérítés címén kötelezze az alperest a felpereseknek személyenként 2.000.000 forint, vagyoni kártérítés címén az I-II. rendű felpereseknek lakóingatlanuk értékvesztése miatt 4.425.000 forint és járulékai megfizetésére.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az alperes a 2010. október 4-én az alperes ajkai gyártelepén található X. számú vörösiszap-tározó falának átszakadása folytán bekövetkezett károkhoz vezető mulasztásaival megsértette az I., II. és III. rendű felperesek emberi méltósághoz és egészséges környezethez való jogát. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I. és II. rendű felpereseknek fejenként 1.000.000 forintot, valamint az I. és II. rendű felpereseknek egymást közt egyenlő arányban további 2.592.000 forintot és ezen összegek után 2010. október 4-től

2013. június 30-ig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon, 2013. július 1-jétől a kifizetésig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal egyező mértékű kamatot, valamint a Magyar Államnak külön felhívásra 276.210 forint kereseti illetéket és 106.170 forint állam által előlegezett költséget. A kereseteket ezt meghaladóan elutasította. Kötelezte a felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 15 napon belül 281.630 forint perköltséget, a Magyar Államnak külön felhívásra 614.790 forint kereseti illetéket, míg a további 236.323 forint állam által előlegezett költségről úgy rendelkezett, hogy azt a Magyar Állam viseli.

Az ítélet indokolásában idézte a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 345. § (1) bekezdését, valamint a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvtv.) 102. § (1) bekezdését és 103. § (1) bekezdését. Megállapítása szerint elsősorban azt kellett vizsgálnia, hogy az alperesnek a vörösiszap tárolására irányuló tevékenysége veszélyes üzemnek minősül-e. A lefolytatott bizonyítás eredményeképpen pedig azt állapította meg, hogy a tevékenység veszélyes üzemnek minősül. A 34.P.26.768/2010. szám alatt indult perben előterjesztett szakvéleményt és annak kiegészítését ítélezésének alapjául elfogadta, és érdemi döntésénél figyelembe vette a más perből beszerzett bizonyítékokat is. A bizonyítékok értékelésével megállapította, hogy az alperes tevékenysége a katasztrófát megelőzően a környezetet terhelte, illetve veszélyeztette, így a felperesekkel szemben a veszélyes üzem szabályai szerint tartozik felelősséggel, mert a környezetkárosító eredmény bekövetkezése már önmagában is kimeríti környezetterhelés Kvtv.-ben meghatározott fogalmát. Az alperesnek a környezet terhelésével járó tevékenysége, valamint a bekövetkezett káreseménynek az alperes tevékenységével összefüggő kapcsolata az alperes kártérítési kötelezettségét önmagában megalapozza, amely alól nem tudja magát kimenteni. Az alperes kártérítési felelősségét a Ptk. 345. § (1) bekezdése, valamint a Kvtv. 101. § (2) bekezdés d) pontja és a Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja alapján állapította meg. Az alperesnek a szakkérdések alátámasztásaként előterjesztett tanúbizonyítási, valamint a szakértői bizonyítás kiegészítése iránti indítványait mellőzte.

Idézte a Ptk. 355. § (1) bekezdését, és utalt az Alkotmánybíróság 34/1992. (VI. 1.) számú határozatára azzal, hogy a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 164. § (1) bekezdése értelmében a felpereseknek kellett bizonyítania, hogy a káreseménnyel okozati összefüggésben a személyiségi jogaik sérültek. A felpereseket személyesen meghallgatta, tanúbizonyítást folytatott le, és szakértői bizonyítást rendelt el.

A perben előterjesztett orvosszakértői véleményt ítélezése alapjául elfogadta. Értékelte, hogy a szakvélemény szerint az I. rendű felperesnél közepes fokú depressziós epizód állapítható meg, pszichiátriai gondozóban és gyógyszeresen kezelték, és poszt-traumatikus stressz-zavar fennállását is diagnosztizálták. A gyógyszerek hatására pszichés állapota javult, tünetei mérséklődtek és megszűntek, jelenleg panaszja nincs. A II. rendű felperes kislánya a vörösiszap katasztrófa idején 6 hetes volt, négy hónapos koráig tudta szoptatni, ezért csak később jelentkezett pszichiáternél, aki közepes depressziós epizód fennállását állapította meg, és szintén gyógyszeres kezelésre szorult. A gyógyszerek hatására pszichés tünetei enyhültek, majd megszűntek. Jelenleg panaszmentes. Az I-II. rendű felpereseknél nem áll fenn olyan ok, amely a vörösiszap katasztrófán kívül pszichés státuszukat befolyásolta. A bizonyítékoknak a Pp. 206. § (1) bekezdése szerinti együttes értékelése alapján megállapította, hogy az I-II. rendű felpereseknek nagy lelki megterhelést jelentett a vörösiszap ömlés és annak következményei. A Pp. 163. § (3) bekezdése alapján köztudomású ténynek tekinthető, hogy az ott élőkre komoly lelki terhet és stresszt jelentett a káresemény, abban az esetben is, ha ingatlanukat nem érte el az iszap. Az I-II. rendű felpereseket ért személyiségi jogi sérelmeket együtt vizsgálva, és más hasonló eseményekhez, illetőleg a káreseménykori értékviszonyokhoz arányosítva az I-II. rendű felperesek nem vagyoni kártérítés iránti keresetét némileg eltúlzottnak találta. Arra a meggyőződésre jutott, hogy az I-II. rendű felpereseket ért sérelmeket személyenként 1.000.000 forint egyensúlyozza ki.

A szakértői vélemény alapján nem bizonyított, hogy a III. rendű felperes személyiségi jogainak megsértéséből eredően nem vagyoni sérelme keletkezett, ezért a III. rendű alperes nem vagyoni kártérítés iránti keresetét elutasította.

A vagyoni kártérítés elbírálásánál idézte a Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdéseit. Megállapította, hogy a felperesek ingatlanát a vörösiszap-áradat nem érte el. A katasztrófa óta eltelt időben az ingatlan forgalmi értékét befolyásoló változások figyelmen kívül hagyása méltánytalan helyzetet teremtené és esetleg a káron szerzés tilalmába is ütközne, hiszen a felpereseknek jelenleg is a tulajdonában áll a sérülésmentes ingatlan. Mindezeket értékelve azt vizsgálta, hogy a kártérítési igény elbírálásakor megállapítható-e az ingatlan olyan értékcsökkenése, amely közvetlenül a vörösiszap katasztrófával áll összefüggésben. A kirendelt igazságügyi ingatlanforgalmi szakértő a véleményének kialakításánál értékelte a gazdasági válság miatti visszaesést és a válság elhúzódása folytán bekövetkezett árcsökkenést is. Megállapította, hogy az országos átlaghoz képest az iszapömléssel érintett településen nagyobb visszaesés következett be, melynek mértéke jelenleg 20,09%. A szakvélemény szerint az ingatlan jelenlegi reális piaci értéke 10.050.000 forint. Az ítélethozatal időpontjában az ingatlan a vörösiszap katasztrófával közvetlen okozati összefüggésben bekövetkezett értékcsökkenése mindösszesen 2.592.000 forint.

A magánszakértői véleményekkel kapcsolatosan kifejtette, hogy a magánszakértőt az egyik peres fél bízta meg, kizárólag ő szolgáltatott adatot. Az alperes által hivatkozott további szakvéleményekhez, valamint a peres eljárásokban született ítéletek tekintetében rámutatott, hogy a Pp. 4. § (1) bekezdése alapján a bíróságot más hatóság döntése, illetőleg az azokban megállapított tényállás nem köti. A szakvéleményeket még okirati bizonyítékként sem tudta értékelni, hiszen azok egyike sem a perbeli ingatlan vizsgálata alapján született. Mindezekre tekintettel a perben kirendelt szakértő szakvéleményét fogadta el ítélezésének alapjául, és ennek megfelelően marasztalta az alperest az I-II. rendű felperesek vagyoni kárának megtérítésében is.

Az alperes az ítélet elleni fellebbezésében elsődlegesen az ítélet megváltoztatásával a kereset elutasítását, másodlagosan a Pp. 252. § (2)-(3) bekezdései alapján annak hatályon kívül helyezését kérte. Fellebbezése harmadlagosan arra irányult, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet megváltoztatásával az I-II. rendű felperesek részére megítélt nem vagyoni kártérítés összegét szállítsa le személyenként 300.000 forintra, egyúttal a vagyoni kártérítés iránti követelésüket utasítsa el.

Állította, hogy az elsőfokú ítéletben megállapított nem vagyoni kártérítés mértéke eltúlzott. Az elsőfokú bíróság a szakvélemények adatait helytelenül értékelte, mert a felperesek maguk adták elő, hogy 2012 márciusában jártak utoljára pszichiáternél, jelenleg panaszmentesek. Ezáltal nem indokolt az ítélezési gyakorlattól eltérő mértékű összegben megítélt vagyoni kártérítés összege.

A vagyoni károk tekintetében kiemelte, hogy a felperesek ingatlanát nem érte el a kiáradó vörösiszap, abban kár nem következett be, az ingatlant meg sem próbálták eladni. Több szakértő állította, hogy az áradat által nem érintett ingatlanokban nem következett be forgalmi értékcsökkenés. Az elsőfokú bíróság egy olyan szakvéleményre alapította az ítéletét, amely a legelső pillanattól kezdve ellentmondásos és homályos volt, míg az alperes által becsatolt szakvéleményeknek nem tulajdonított kellő jelentőséget. Változatlanul állította, hogy a településeken elvégzett jelentős helyreállítási munkálatok, a fejlesztési források, a folyamatban lévő beruházások értékmegőrzéshez és jövőbeni értékelkedéshez vezettek. A Műszaki Igazságügyi Szakértői Testület véleménye valamennyi perrel érintett ingatlanra irányadó.

A felperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének az alperes fellebbezésével érintett részei helybenhagyására irányult.

Az elsőfokú ítéletnek a felperesek keresetét részben elutasító, valamint a személyiségi jogsértést

megállapító rendelkezései a Pp. 228. § (4) bekezdése szerint jogerőre emelkedtek, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletnek kizárólag az alperes marasztalását tartalmazó rendelkezéseit bírálta felül.

Az alperes fellebbezése részben alapos.

Az elsőfokú bíróság a felperesek keresetének elbírálásához szükséges bizonyítási eljárást lefolytatta. A nem vagyoni kártérítést érintő érdemi döntéssel és annak indokaival a másodfokú bíróság maradéktalanul egyetértett, így ehhez kapcsolódóan csupán az alábbiakat emeli ki.

A személyhez fűződő jogok sérelmét a külső behatás és annak a személyre gyakorolt hatása valósítja meg. Mindezek együttes mérlegelése alapján határozható meg a nem vagyoni kár mértéke. Az elsőfokú bíróság a Ptk. 355. § (4) bekezdésének és a Pp. 206. § (1) bekezdésének alkalmazásával a kár, valamint a káresemény közötti okozati összefüggés valamennyi elemét részletesen értékelte, és az ehhez szükséges bizonyítási eljárást maradéktalanul lefolytatta. A nem vagyoni kártérítés elsősorban a következményekkel való megküzdés kompenzálására szolgál, és ez a további életet nehezítő folyamat nem feltétlenül a kóros egészségügyi elváltozásokban mutatható ki. A nem vagyoni kártérítés összegének értékelésénél ezért elsősorban az okozott trauma súlyának és a személyiségre gyakorolt hatásának van érdemi jelentősége, amelynek csupán egyik, de nem kizárólagos szempontja a károsult esetleges pszichés megbetegedése. Kétséget kizáró módon megállapítható tény, hogy az I-II. rendű felperesek a káreseménnyel okozati összefüggésben pszichiátriai ellátásra, és ezzel együtt gyógyszeres kezelésre szorultak, így személyiségi jogaik a katasztrófával okozati összefüggésben súlyosan sérültek. Az a körülmény, hogy a kezelés eredményeképpen jelenleg panaszmentesek, a jogsértés súlyát nem enyhíti, és a nem vagyoni kártérítés összegének mérséklésére sem ad ténybeli alapot. Az elsőfokú bíróság által megítélt összegek egyáltalán nem tekinthetők eltúlzottnak, csökkentésükre a másodfokú bíróság nem látott semmilyen indokot.

A vagyoni kártérítést érintő érdemi döntéssel a másodfokú bíróság a következő indokok miatt nem értett egyet.

A katasztrófának a térségben lévő ingatlanok értékét befolyásoló következményeit a folyamatban lévő és a már befejezett peres eljárásokban több szakértő azonos szempontok szerint vizsgálta. Következtetések a katasztrófa által érintett valamennyi olyan ingatlanra általánosan érvényesek, amelyek fizikailag nem károsodtak. A perben kirendelt szakértő mindezekkel egyező szakkérdésekben nyilvánított véleményt, így annak értékelésénél a Pp. garanciális szabályai alapján kirendelt más szakértők véleménye nem hagyható figyelmen kívül. A szakvélemények pedig egyöntetűen cáfolják a katasztrófának az ingatlanok forgalmi értékét véglegesen befolyásoló hatását.

Az elsőfokú bíróság is részletesen kitért arra, hogy a katasztrófa értékcsökkentő hatása az idő múlásával változik, így az ingatlanban bekövetkezett értékcsökkenést a követelés elbírálásának időpontjában fennálló forgalmi adatok alapján állapította meg. A katasztrófa folyamatosan változó értékcsökkentő hatása azonban egy meghatározott időszakot kiragadva nyilvánvalóan nem igazolható, mert a kártérítésre alapot szolgáltató értékcsökkenésként felmerült vagyoni hátrány a Ptk. 355. § (4) bekezdésének alkalmazásával csakis végleges és vissza nem fordítható vagyronvesztésként értelmezhető. A vagyontárgy értékét a hozzá kapcsolódó jogok és kötelezettségek pénzben kifejezhető összessége határozza meg. Ennek csupán egyik tényezője a piacon általában elérhető ár, amely a katasztrófa után kétségkívül csökkenhetett, azonban a káreseménynek a piaci árat és ezáltal az ingatlan vagyoni értékét befolyásoló következménye az

elsőfokú ítélet indokolása szerint sem állandósult. A kármentesítés eredményességétől függően ez a hatás azért változhat, mert a katasztrófa során vörösiszappal borított terület rövid távon ugyan súlyosan károsodott, de a kármentesítési beavatkozások és az élővilág regenerálódó képessége miatt hosszabb távon mindez javult, és valószínűsíthetően a jövőben is javulni fog, ezért a káresemény piaci értéket is érintő negatív hatása az évek múlásával - mint ahogyan azt már számos szakértői vélemény is megállapította - nyilvánvalóan folyamatosan csökken. Az I-II. rendű felperesek az ingatlant nem értékesítették, ezért a katasztrófa értékcsökkentő átmeneti hatása a vagyontárgyhoz kapcsolódó, pénzben meghatározható jogaikat és kötelezettségeiket, ezáltal az ingatlan értékét közvetlenül nem érinthette, így ebből vagyoni hátrányuk sem származhatott. A vagyontárgy értékének átmeneti változása ezért az I-II. rendű felperesek vagyonában bizonyíthatóan bekövetkezett értékcsökkenést nem okozhatott.

Mindezek együttes értékelésével a másodfokú bíróság a kifejtett indokok alapján arra a következtetésre jutott, hogy a perbeli szakvélemény az I-II. rendű felperesek vagyoni kártérítés iránti keresetének alapjául szolgáló tények bizonyítására nem alkalmas, ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése értelmében részben megváltoztatta, és az I-II. rendű felpereseknek az ingatlan értékcsökkenésére alapított kereseteit elutasította.

Az elsőfokú ítélet megváltoztatása folytán a másodfokú bíróság nem látott indokot az elsőfokú bíróság által megállapított perköltség megváltoztatására, mert annak összege a felek pernyertességére és pervesztességére, valamint a kifejtett érdemi tevékenységre tekintettel is elfogadható. A 10/2010. (XII. 16.) NGM rendelet 5/A. §-a értelmében a vörösiszap-ömlés károsultjait ért károk megtérítése iránti perekben a bíróságnak a felpereseknél mellőznie kell az eljárás során felmerült illeték megállapítását, illetve az illeték megfizetésére történő felhívást, ezért a másodfokú bíróság a felpereseket mentesítette a kereseti illeték utólagos megfizetése alól.

Az alperes fellebbezése csak részben vezetett eredményre, míg a másodfokú eljárásban a felek pernyertességének és pervesztességének aránya között számottevő különbség nincs, ezért a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján mindegyik fél a saját költségét köteles viselni. A le nem rótt fellebbezés illeték viseléséről szóló rendelkezések az 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdésén, valamint 10/2010. (XII. 16.) NGM rendelet 5/A. §-án alapulnak.

Budapest, 2016. április 19.

. Hóbl Katalin s.k.
a tanács elnöke

. Bleier Judit s.k.
előadó bíró

Hidvéginé dr. Adorján Livia s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: